

Guia didàctica

UN VIATGE PEL MUSICAL

Audició per a alumnes de primària i secundària

Els Pirates Teatre

Els Pirates Teatre és una companyia oberta a totes les arts escèniques capaç d'interpretar obres de caire i format molt divers, així com d'adaptar i teatralitzar textos de la literatura catalana i universal. El seu teatre és sempre original i creatiu, amb forts vincles amb la música, i proper al públic. Des que es va formar el grup l'any 2001 els seus membres, llicenciats a l'Institut del Teatre, han compartit les ganes de crear i de jugar a dalt de l'escenari.

ELS PIRATES TEATRE

Realització guia didàctica:

Daniel Espresate

Direcció artística: Adrià Aubert

C/Trinxant 58 - 60 Baixos 2,
08026 Barcelona

617 086 820

www.elspiratesteatre.org

elspiratesteatre@gmail.com

1. INTRODUCCIÓ

Música en viu, cinc músics a l'escenari.

En aquesta audició expliquem la història del musical, fent èmfasi en la veu com a instrument musical. Des de les operetes angleses de Gilbert & Sullivan fins al Mar i cel d'Albert Guinovart.

2. SINOPSI

UN VIATGE PEL MUSICAL no només és una fresca posada en escena de la història del musical, sinó que també vol fer descobrir a l'espectador la importància de la veu com a instrument, i l'ús que se n'ha fet des de temps remots. Els quatre actors i cantants acompanyats per la pianista ens il·lustren l'encontre de la paraula i la música amb un objectiu: reviure en directe les diferents etapes de la història del gènere musical, oferint-nos una selecció de les cançons més conegudes tant pels més petits com pels més grans. L'espectador viatja als inicis del musical amb les operetes d'Offenbach i ràpidament entra al món dels grans musicals americans com *West Side Story* (Bernstein), *El Mikado* (Gilbert i Sullivan) o *Sweeney Todd* (Sondheim) i els catalans *Mar i cel* o *Flor de nit* (Guinovart).

UN VIATGE PEL MUSICAL situa el musical de qualitat al lloc que li pertoca dins la història recent de les arts escèniques a Europa i Nord-Amèrica. L'audició que us oferim mostra la riquesa de disciplines i la gran capacitat d'emocionar d'aquest gènere, a mig camí entre el text, el ballet i l'òpera. A través de quatre veus en directe i un piano, apropa tots els nens i nenes a les cançons que formen part del nostre imaginari col·lectiu i els descobreix noves maneres de mirar, d'entendre i de gaudir d'aquest gènere.

Tot plegat d'una forma amena, participativa i captivadora.

3. FITXA ARTÍSTICA I TÈCNICA

Els components d'**UN VIATGE PEL MUSICAL** són:

SOPRANO LLUNA PINDADO
MEZZOSOPRANO NÚRIA CUYÀS
TENOR ROBERT GONZÁLEZ
BAIX LLORENÇ GONZÁLEZ
PIANO ARIADNA CABIRÓ

AUTOR ADRIÀ AUBERT I LLORENÇ GONZÁLEZ
DIRECCIÓ ADRIÀ AUBERT
ESCENOGRAFIA ENRIC ROMANÍ
VESTUARI MARIA ALBADALEJO
FOTOGRAFIA ©MARTÍ GUIXER
COREOGRAFIES ANNA ROMANÍ
PRODUCCIÓ LAURA PAU
AJUDANT DE PRODUCCIÓ BERNAT COT

FITXA TÈCNICA

Mides mínimes escenari: 4m x 6m

Format escenari: a la italiana, adaptable a qualsevol altre format.

Llums: il·luminació bàsica.

So: no es necessita microfonia, a no ser que l'espai ho requereixi (dimensions grans).

Necessitats específiques:

- Barra per penjar cortina situada a la meitat de l'escenari aproximadament (opcional).
- Piano (es pot substituir per un teclat de la companyia).
- 4 cadires o tamborets

4. OBJECTIUS DE L'AUDICIÓ

- Viure la música en directe a través de l'expressió teatral.
- Identificar la veu com a instrument musical i eina de comunicació.
- Apropar els alumnes al món del teatre musical.
- Conèixer l'evolució i els diferents gèneres del teatre musical.
- Potenciar la participació i l'expressivitat musical.
- Interpretar col·lectivament cançons tradicionals catalanes i d'arreu del món, fent del cant el centre de l'activitat musical.
- Tenir una actitud d'escolta que li permetin gaudir de l'audició musical.
- Participar en la vida musical de l'escola i de l'entorn.

5. EL REPERTORI

D'entre els temes més significatius del món del musical, han estat escollits acuradament, els més atractius i més convenients a nivell pedagògic, amb la finalitat de mostrar de manera clara, les diferències i l'evolució de les diferents etapes del teatre musical.

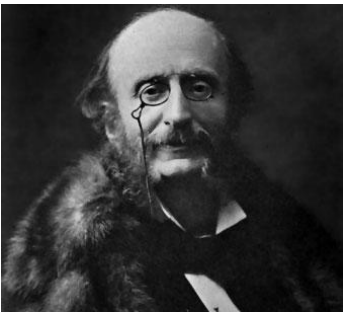
Seguint aquest criteris, els temes que s'interpretaran en directe a l'audició són els següents:

- SONDHEIM, S. *Instruccions al públic*.
- GONZÀLEZ, LI. *El joglar i la princesa*.
- MOZART, W. A. *Cor de turcs*. (El rapte de Serrall).
- SULLIVAN, A. *Jo sóc el Mariscal*. (The pirates of Penzance).
- YESTON, M. *Folies Bergère*. (Nine).
- WEILL, K. *El romanço de Mac el capità*. (L'òpera de tres rals).
- WEILL, K. *Duo de la gelosia*. (L'òpera de tres rals).
- BERG, H. *El desertor*.
- BERNSTEIN, L. *Amèrica*. (The West Side History).
- EBB, F. I altres, *Two ladies*. (Cabaret).
- SONDHEIM, S. *Johanna*. (Sweeney Todd).
- GUINOVART, A. *Himne dels pirates*. (Mar i cel).
- SONDHEIM, S. *Comedy tonight*. (Golfus de Roma).

6. AUTORS I COMPOSITORS

Un musical és tota obra teatral, producció de televisió o pel·lícula de cinema que combina música, cançó, diàlegs i ball per narrar als espectadors una història. Per tant, el teatre musical no només necessita un compositor sinó que també un lletrista. A continuació oferim una breu relació dels principals compositors que han cultivat aquest gènere i que hem volgut incloure en el nostre viatge, oferint la possibilitat de treballar algun dels autors a l'aula:

OFFENBACH

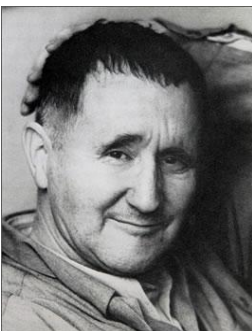
Compositor alemany del segle XIX que es podria considerar el primer creador d'un nou gènere, l'*opereta*. El motiu és ben divertit: troba avorrida l'òpera i busca la renovació a partir de temes més trivials i música més alegre i lleugera. Se'l considera el creador de la comèdia musical, amb obres tant conegudes com "Orfeu als inferns".

GILBERT I SULLIVAN

Són un duo de finals del segle XIX format per un lletrista i un compositor, respectivament, que reprèn el gènere de la comèdia musical i escriu operetes tan divertides com "El Mikado" o "Els Pirates". Encara avui en dia són autors de referència del gènere que ens ocupa i les seves obres són clàssics dins el món del musical.

BERTOLT BRECHT I KURT WEILL

Formen un altre famós duo format per escriptor i músic. A l'Alemanya d'entre guerres i nazista, escriuen un teatre musical reivindicatiu, en contra del sistema establert i del poder feixista. Neix un musical fortament lligat a la seva societat i que vol fer reflexionar al públic. N'és un exemple la coneguda "Òpera dels quatre rals".

BORIS VIAN

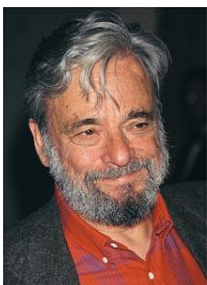
Escriptor, poeta i músic francès de mitjans del segle passat, duqué a terme un musical també fortament social i arrelat a les crítiques de la intel·lectualitat del moment. Acompanyat de **HAROLD BERG** varen crear la cançó *Le deserteur*, cançó pacifista del 1954.

LEONARD BERNSTEIN

A més de ser famós per ser director d'orquestra, aporta una gran novetat al món del musical: des dels Estats Units traspasa el gènere al terreny cinematogràfic, coincidint amb l'aparició del cinema sonor. Fruit d'aquesta unió apareixen "West Side Story".

STEPHEN SONDHEIM

Novaiorquès encara viu, és compositor i lletrista, creador dels més grans musicals, de les grans superproduccions de Broadway com "A Little Night Music", "Sweeney Todd" o "Into the Woods".

ALBERT GUINOVART

Pianista i compositor català, que gràcies a la música que ha creat per al musical "Mar i cel" (1988) i per a "Flor de Nit" (1992), ambdues amb Dagoll Dagom, ha creat un espai pel musical a Catalunya i ha estabilitzat aquest gènere en els teatres catalans. La seva vinculació amb el teatre no acaba amb el musical, ja que és compositor de sintonies de sèries de TV3 i ha musicat muntatges pel Teatre Nacional de Catalunya.

7. EVOLUCIÓ DEL MUSICAL

Amb "*Un viatge pel musical*", es pretén donar a conèixer els diferents tipus de teatre (teatre musical, teatre parlat o de text, teatre gestual, teatre de titelles i objectes), fent especial èmfasi a l'evolució del teatre musical i a la importància de la veu.

Es fa un recorregut temporal molt bàsic de la història de la música cantada i representada:

- *Homes de les cavernes*: es parteix dels elements fonètics com a mitjà per a comunicar-se i per la posterior invenció de cançons.
- A l'Època medieval: cants de petites històries de la bíblia i el paper dels Trobadors i dels Joglars a les Corts Medievals.
- L'Òpera: gènere musical compost i escrit per a ser representat, mostrant així els inicis de la unió entre música i teatre. Més tard, aquestes operes van ser parodiades per Offenbach, creant així un nou gènere musical: *les operetes*. Inici del teatre musical.
- El teatre musical vist com a eina de pensament i com a crítica social.
- Anys més tard, el Musical troba un lloc dins el cinema, provocant una evolució i posterior difusió del gènere, fins arribar a l'actualitat. Dins el gènere de teatre musical a Catalunya es destaca: *l'Himne dels Pirates* (Mar i Cel), entre d'altres.

8. CONTINGUTS

8.1. Continguts conceptuals

Tipus de teatre.

- Teatre parlat o de text.
- Teatre gestual.
- Teatre de titelles i objectes.
- Teatre musical.

Formació de la veu.

- El funcionament de l'aparell fonador i les seves parts: pulmons, tràquea, cordes vocals, boca, so, tòrax, inspiració, expiració, projecció de la veu, vocalització i articulació.
- La col·locació de la veu a: la panxa, el coll, l'esquena, el cap, el nas...

Evolució del teatre musical.

- La música com a mitjà per explicar històries.
- L'Època medieval: El trobador com a autor i el joglar com a intèrpret.
- Les òperes.
- Les operetes.
- La música com a eina de pensament i de crítica.
- El teatre musical com a gènere teatral.
- El musical al cinema.
- El musical a Catalunya.

8.2. Continguts procedimentals

- Distinció entre els diferents gèneres teatrals.
- Comprensió dels diferents gèneres musicals.
- Comprensió de l'evolució del gènere musical.
- Interpretació de cançons catalanes.
- Imitació i reproducció de relacions rítmiques.

8.3. Continguts actitudinals

- Respecte i actitud d'escolta durant l'audició.
- Gaudir i mostrar interès en la interpretació i l'audició musical.
- Participació i respecte en les interpretacions col·lectives.
- Participació activa en les activitats proposades.

9. DOCUMENTACIÓ SOBRE EL MUSICAL

9.1. PEL·LÍCULES

Del nostre repertori

Sweeney Todd de Tim Burton (2007)
West Side Story de Robert Wise i Jerome Robbins (1961)
Golfus de Roma de Richard Lester 1966)
Cabaret de Bob Fosse (1972)
Nine de Rob Marshall (2009)
L'òpera dels tres rals

Recomanades

El mago de Oz de Victor Fleming (1939)
Singin' in the rain, Stanley Donen i Gene Kelly (1952)
Siete novias para siete hermanos de Stanley Donen (1954)
Mary Poppins de Robert Stevenson (1964)
Sonrisas y lágrimas de Robert Wise (1965)
Chitty Chitty bang bang de Ken Hughes (1968)
Grease de Randal Kleiser (1978)
Billy Elliot de Stephen Daldry (2000)
Moulin Rouge de Baz Luhrmann (2001)

Dibuixos animats

El llibre de la selva (Disney, 1967)
La Bella i la Bèstia (Disney, 1991)
Pesadillas antes de navidad de Tim Burton (1993)
Aladdín (Disney, 1992)
El rey león (Disney, 1994)
Charlie i la fàbrica de xocolata de Tim Burton (2005)

9.2. DISCOGRAFIA

La bella i la Bèstia.
Charlie i la fàbrica de xocolata.
El mago de Oz.
Mary Poppins.
Sweeney Todd.
West Side Story.
Billy Elliot.
Moulin Rouge.
Grease.

10. VOCABULARI

Articulació: Emissió clara, precisa, nítida, dels diversos sons d'una frase musical.

Col·locació de la veu: part del cos on situem la veu per projectar-la, aconseguint així diferents ressonadors, registres i timbres.

Conjunts vocals: duo, trio, quartet, coral...

Cordes vocals: en vibrar produeixen el so.

Expirar: fer sortir aire als pulmons.

Inspirar: fer entrar aire als pulmons.

Parodiar: Exagerar al màxim les característiques d'un personatge i la seva interpretació.

Pulmó: Nom donat a cadascun dels sacs cecs que es troben a l'interior del cos de la major part dels amfibis i en tots els rèptils, ocells i mamífers, amb funció respiratòria.

Projecció de la veu: direccionar la veu cap a un lloc determinat.

Tòrax: caixa de ressonància del nostre cos.

Vocalització: preparació de la veu a partir d'exercicis de ressonàncies, articulació i de respiració.

11. EXERCICIS

EXERCICI 1-

Durant l'obra "*Un viatge pel musical*" es proposa que els alumnes participin de l'obra de manera activa, acompanyant amb el ritme durant la tornada de la cançó *Amèrica* de *West Side Story*.

Per això proposem que abans de la representació a l'escola, es treballi aquest ritme amb els alumnes. Per tal de facilitar la tasca docent, a continuació s'explica de la manera més clara possible, quin és el ritme que han de seguir els alumnes. Les lletres de color vermell simbolitzen el cop fort i, per tant, el moment en què els alumnes han de picar. Per cada frase, els alumnes hauran de picar cinc cops. Aquests cops estan senyalitzats entre parèntesis a sota de cada frase amb els números (1), (2), (3), (4), (5).

TORNADA:

I like to **be** in A-**me-ri-ca**

(1) (2) (3)(4)(5)

Ok by **me** in A-**me-ri-ca**

(1) (2) (3)(4)(5)

Everything **free** in A-**me-ri-ca**

(1) (2) (3)(4)(5)

For a small **fee** in A-**me-ri-ca**.

(1) (2) (3)(4)(5)

Es tracta que els cops (1) i (3) els facin a la cama dreta amb la mà dreta; Els cops (2) i (4) els facin a la cama esquerra amb la mà esquerra; i que el cop (5) el facin picant les dues mans.

EXERCICI 2 -

D'altra banda, proposem també que els alumnes participin cantant al final de la obra "*L'himne dels Pirates*" de Mar i Cel. Per això, proposem que abans de la representació, la mestra o el mestre treballi amb els alumnes la cançó, per tal de què la puguin cantar el dia de la representació a l'escola. Els nens i nenes s'han d'aprendre la tornada, que és la següent:

Les veles s'inflaran,
el vent ens portarà
com un cavall desbocat per les ones. (Bis.)

Adjuntem el text de la cançó sencera, amb la versió reduïda que presentem al nostre espectacle:

El mar és com un desert d'aigua,
no té camins ni té senyals;
el mar és un desert d'onades,
una lluita sorda i constant;
és el mar la nostra terra ferma
on vivim arrelats en el vent.
és el mar la nostra terra ferma
on vivim arrelats en el vent.

Les veles s'inflaran,
el vent ens portarà
com un cavall desbocat per les ones. (Bis.)

El sol és el senyor del dia,
la lluna és reina de la nit;
sovint s'adorm entre les veles
i al matí no es pot amagar;
aleshores ens fa de bandera
i el sol vol fer-se enrere i fugir.
aleshores ens fa de bandera
i el sol vol fer-se enrere i fugir.

Les veles s'inflaran,
el vent ens portarà
com un cavall desbocat per les ones. (Bis.)

12. ACTIVITATS D'AULA

En aquest dossier pedagògic s'adjunten, a mode de proposta, tres dossiers d'activitats d'aula per a fer després de veure l'audició. Les diverses activitats estan classificades en diferents dossiers segons: Cicle Inicial, Cicle Mitjà i Cicle Superior.